

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica quasimodogeniti

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

1. Cor. 15. v. 26. corpus & animam separar. Diabolum, qui die & nocte accusat nos coram Deo, Apoc. 12. v. 10. *Iram Dei*, quam peccatis nostris thesaurizamus nobis, Rom. 2. v. 15. Rom. 7. v. 19. Job. 9. v. 3.

Verum recordatione resurrectionis Christi, mortis metum proffigare possumus. Scimus enim, quod qui Jesum suscitavit, & nos per Jesum suscitaturus sit, 2. Cor. 4. v. 14. Sir. 48. v. 12. Psal. 16. v. ult. Nec minus Diaboli metu soluti sumus, Hebr. 5. v. 15. Quin & ira Dei pacata est, Resurrexit enim Christus propter justitiam nostram, Rom. 4. v. ult. Ideo ait Christus; Pax vobis, Joh. 20. v. 19. Esa. 27. v. 4. Eph. 1. v. 6. summa: Nunc facta est salus, & virtus & Regnum Dei nostri, Apoc. 12. v. 10.

3. *Per Christi processione.* Præcedet enim vos, in Galilæam, ibi eum videbitis sicut dixit vobis. Quo ipso respicit promissionem, Matth. 26. v. 32. quæ impleta est in monte Galilææ, Matth. 28. v. 16. ubi visus

est, plus quam quingentis fratribus simul, 1. Cor. 15. v. 6.

Christus similiter præcessit nos
1. *In resurrectione*, factus primitia dormientium, 1. Cor. 15. v. 20. Ideo inquit Leo: Quo præcessit gloria capitis, eo sequetur & spes corporis, Joh. 14. v. 20.

2. *In adscensione.* Ubi notas nobis fecit vias vitæ, Psal. 16. v. 11. & locum paravit, Joh. 14. v. 2. ubi cum Electis & Angelis habitemus, 1. Cor. 2. v. 9.

3. *In exaltatione.* Sedet enim ad dexteram Dei, Eph. 1. v. 21. In æterna gloria, Luc. 24. v. 26. ad quam licet nemo Angelorum pertingere valeat, Hebr. 1. v. 13. attamen nos quoque confortes gloriæ suæ facturus est, Joh. 17. v. 24. & quando veniet ad iudicium in nubibus cæli, nos quoque sedebimus super thronos, judicantes duodecim tribus Israël, Luc. 22. v. 30. 2. Tim. 2. v. 18. Apoc. 2. v. 21. Fiat id per Christum Jesum, Amen.

DOMINICA QUASIMODO-
GENITI.

Evangelium, Joh. 20. v. 19. - 29.

EXORDIUM.

Praesens Dominica antiquitus appellata est Quasimodogeniti. Item Dominica in albis. Utrumque inde est, quia Christus per mortem, & consequentem resurrectionem suam, nos regeneravit in spem vivam, 1. Petr. 1. vers. 3.

Quemadmodum igitur mater angore afficitur, dum fœtum suum pariat, ideo dolens clamat in doloribus suis, Esa. 26. vers. 17. Sic & CHRISTUS magno dolore percussus est, dum regenerationem hanc consummavit. Hinc ipse ait: *Servire me fecisti in peccatis tuis: præbuiſti*

h h 3 miki

mibi laborem, in iniquitatibus tuis, Esa. 43. vers. 24.

In horto Oliveti dolores ipsum invaserunt, qui ipsi sudorem sanguineum expresserunt, cum his verbis: Tristis est anima mea usque ad mortem, Matth. 26. v. 24.

Crux sella puerperii fuit, in qua velut vermis se incurvavit, Psal. 22. vers. 7. profunde clamitans: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me, Matth. 27. vers. 46.

Latus quoque ipsius apertum est, ut aqua & sanguis emanarint, ad lavandum & roborandum Filios Dei. Nam ex latere Christi edificatur Ecclesia, ait Bernardus. Sicut est costa Adami Eva, Gen. 2. vers. 22.

Posthæc quievit in sepulchro, quod puerperii lectus fuit. Die Paschatis vicissim ex eo prodit. Hodie affert Quasimodogenitos, & quidem gemellos, ex Judæis & gentilibus, hi indigent indusulo, quod induunt in Baptismo, Gal. 3. v. 27. opus habent lacte non cibo solido, Hebr. 5. v. 12. Id reperitur in Evangelio, quod Deus abscondit, à sapientibus & prudentibus, & revelavit parvulis, Matth. 11. v. 25. Ideo S. Petrus Auditores suos, nosque omnes in hodiernum diem hortatur, ut sicut modo geniti infantes, rationabiles & sine dolo lac concupiscamus, 1. Petr. 2. v. 2. Tandem quoque sedula egent curatione, quo sine Deus constituit Ecclesiam, quæ spirituale nosocomion est, in quo infirmi curantur, ut non destituantur omni bono, Psal. 103. v. 11. dum Deus dilectionis, qui affectum vere paternum & maternum in nos gerit, Psal. 103. v. 13. Esa. 49. v. 15. non modo ipse excubias agit: sed & Angelis suis man-

davit, ut custodiant illos, & in omni anxietate & periculo tutela sua iisdem adsistant, Psal. 91. v. 11.

Hæc ita mera cœlestia beneficia sunt, quæ nobis occasione Evangelicæ denominationis in memoriam revocemus: quin & ipsa Pericope pluribus ea inculcat,

Videbimus tunc

I. Triplicem Querelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegesis.

Quod Christus Discipulis suis promissit, in Concione Valedictoria, quam paulo ante abitum suum ad Patrem, Hierosolymis in cœnaculo magno strato habuit, quod nimirum iterum viturus sit illos, & gavisurum sit cor eorum, & gaudium eorum nemo sublaturus sit ab illis, Ioh. 16. v. 23. Id hodie implevit, dum post resurrectionem suam votum pacis afferens, Discipulis consternatis sese stetit, & adventu suo inopinato eosdem valde exhilaravit, ut prælecta Pericope testatur,

Querelam movet

1. *Hostilis metus*, quo pii in hoc mundo immundo nunquam non infestantur. De Apostolis hæc dicitur, quod fores clauserint, propter metum Iudæorum. Quia enim turba commota erat, & Pontificibus res adeo successerat, ut Christum cruci suffixum necaverint: Apostoli inter sacrum & saxum stantes, singulis momentis verebantur, ne impetu in se facto invaderentur, maxime, quia Consistoriales Hierosolymitani, cum Christus ab ipsis examinare-

naretur, de discipulis ejus interrogaverant, Ioh. 18. v. 19.

Præterea, per milites pecunia corruptos fama increbuerat, quasi discipuli nocte, dormientibus illis, corpus Christi è sepulchro furati essent, Matth. 28. v. 13. Ideo semper animis anxii erant, ne nocte intempesta fores effringerentur. Sicut pio Loto idem accidisset, ab impiis Sodomitis, nisi Deus cæcitate eos percussisset, ut ostium invenire non potuerint, Gen. 19. v. 11.

Quanta hæc miseria sit, superiori belli tempestate satis experti sumus, ubi tenebræ tribulationis erant in terra, Esa. 5. v. 30. neque intro eunti, neque exeunti pax erat, præ tribulatione, Zach. 8. v. 10. quin in ipsis ædibus nemo tutus erat à furibus, noctu irrupentibus, & quævis obvia auferentibus. Tum enim valebat: Velociter spolia detrahe; cito prædare, Esa. 8. v. 1. Qui modo id artificiose celare poterat, nulla excusatione indigebat. Ius enim tempore belli ambiguum est, scriptum in Epistola, juxta quam omnis fur innocens pronunciat, Zach. 5. v. 3.

Quod si Protoplasti nostri, immunes à lapsu in Paradiso per se verasent, nullis domibus, muris, civitatibus & munimentis opus fuisset: Imago enim Dei inter alia quoque consistebat in perfecta justitia, quæ ejusmodi virtus est, ut nemini vim inferat, sed cuilibet suum attribuat, ideo absque ullis munitionibus homines sibi invicem cohabitare potuissent, in pace & concordia, Deo æque ac hominibus jucunda, Psal. 133. v. 1.

Simulac autem Cain post lapsum fratrem suum Abelem interfecerat, & metuebatur, ne qui iavenerit eum, occideret,

ædificavit ille civitatem, vocavitque nomen ejus, ex nomine filii sui Henoch. Gen. 4. v. 17.

Idem fecerunt posteri Noæ post diluvium, quia enim Deus primum mundum diluvio inundarat, illi melius sibi consulti, turrim extructum ibant, cujus culmen pertingeret ad cælum, ut in ea tempore necessitatis, tuti esse possent, Gen. 11. vers. 4.

Id ita, invalescente malitia hominum continuatum est, ut hodie hîc illic munimenta extructa sint, quæ tamen sæpe parum præsidii afferunt, Quia dies Domini super omnem turrim excelsam: & super omnem murum munitum, Esa. 2. v. 12. 15.

Quando igitur Deus hominem puni-turus est, nulla arx vel munitio homini præsidio erit, licet exaltatus fuerit ut aquila, & inter sidera posuerit nidum suum, Obad. 1. v. 4. ubi vero quem in custodelam suam recepit, vel aranea murus erit, sicut hîc in Apostolis exemplum habemus, qui in conclavi congregati fores clauferant. Id parum profuisset ipsis, nisi Christus securitate ipsis impetrata, hostibus suis satis pro impetio dixisset: Sinite hos abire, Ioh. 18. vers. 8.

Id perpendite vos mei! Adhuc hodie in mundo sursum deorsum omnia volvuntur, Quia filius pro stulto habet patrem, & filia confurgit adversus matrem suam, nurus adversus socrum suam; & inimici hominis domestici ejus, Mich. 7. v. 6. Ideo quilibet Deum timeat, & nullo patrocinio destituetur. Turris fortissima nomen Domini, ad illam currit justus, & exaltabitur, Prov. 18. v. 10.

II. Solatii defectus. Apostoli in magnis

an-

angustiis versabantur, non modo propter Pontifices, sed & ratione fugæ, quod contra datam fidem à Domino suo perfidia defecerant, ideo medicinâ contra mœrorem indigebant. Verum Servator diu eandem retraxit. Mane resurrexerat, mulieribusque sese manifestaverat; Sed Apostolos vesperti demum iavisit.

Sic unus diutius cruce premitur, quam alter, qua in parte Deus modum sibi præscribi non sinit. Optime enim novit,

- - Quid valeant humeri, quid
ferre reculent.

Quemadmodum Medicus infirmo medicinam ordinaturus, ante omnia vires ejus considerat, ne in dosi forte peccet: Sic Deus est Sanator noster, Exod. 15, v. ult.

Scit ille, quod sit optimum,
Nobisque nullum dat malum,
Hæc spes reposta nobis.

Sæpe vero Diabolus hanc mœram exaggerat, dum piis animis inspirat Deum mutatum in crudelem, & benevolum cor suum avertisse, alias tamdiu in angustiis illos non relicturum; hinc suspiria: Deus ne fileas, ne taceas, neve quiescas Deus, Psal. 83, v. 1. Laboravi clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ, defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum, Psal. 69, v. 4. Verum tu in patientia animam tuam custodiens, expecta Dominum, cum Jacobo dicens: Non dimittam te, donec benedixeris mihi, Gen. 32, v. 27. & veniens ille veniet, & non tardabit, Hab. 2, v. 3. si non citius, tamen circa vesperam, quo tempore discipulos quoque hinc accessit: in inundatione enim prætereunte consummationem faciet loci illius,

Nah. 1, v. 8. & in tempore vesperti erit lux, Zach. 14, v. 7.

Cum Daniel trium hebdomadarum diebus lugeret, & Deum sollicitaret, tanto fervore, ut panem desiderabilem non comederet, Deus tandem Angelo misso confirmabat eum. Hic non opinemur, ac si tum demum & non citius preces ejus exaudita sint. Neutiquam. Nam ex die primo, dicit Angelus, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua, & ego veni propter sermones tuos, Dan. 10, v. 2. 13. Quod vero Daniel totas tres hebdomadas expectare & clamare debuit, eo ipso probatus est, quinimo ut eo ferventius oraret, & in constantia perseveraret, adactus. Nam inter omnes virtutes sola perseverantia coronatur, Bernhardus. Nemo vero mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei, Luc. 9, v. ult.

III. *Ministerii onus*: quod Christus innuit, inquit: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.

Ex quo elucescit, verbi Præconibus vocationem expectandam, ne ipsi currant, sed expectent, dum mittantur, Jer. 23, 21. Alias veluti forices seiplos produunt, quod plus lac & lanam, quam Dei gloriam & ovicularum emendationem respiciant: ut Deus ipse de ejusmodi Pastoribus graviter conqueritur, Ezech. 34, v. 3.

Quam grave vero onus verbi ministerium sit, id è missione colligendum, quam hinc Christus cum sua ipsius missione confert. Sicut igitur Deus Pater Filium suum misit

1. *Ad docendum*: Unde nunquam quocies-

rescunq̄ occasio se obtulerit cessavit, voluntatem Patris sui simpliciori plebecula exponere, in notis Parabolis, interdiu & nocte, sicut imprimis Nicodemo noctu concionem habuit, Joh. 3. vers. 1. Et id tanto fervore egit, ut etiam in ara crucis non deserit, dum animam exhalavit, Luc. 23. vers. 46. Rebus vero politicis non immiscuit se: ideo cum Regem eum rapturi essent, fugit in montem ipse solus, Ioh. 6. v. 15.

Ita Animarum Pastores intra cancellos vocationis suæ contine se debent, instantes opportune importune, arguendo, increpando, exhortando, in omni longanimitate & doctrina, 2. Tim. 4. v. 2. Et hoc ipso nondum officio satisfactum est, ut non dubitandū, si Ministerii Candidati molestias Ministerii prævidere possent, quin paucissimi illud subituri essent. Licet enim aliæ Facultates molestias suas & ipsæ habeant, & unicuique in sudore vultus sui pane suo vescendum, Gen. 3. v. 19. attamen labore non adeo continuo nec tantò opus est, in concipiendo, meditando & perorando, ut in Ministerio, unde necessario corporis vires paulatim deficiunt, ut plurimi maturiori morte prærepti, ad senectutem minus perveniant, sicut experientia probat. In tantis laboribus & molestiis non est, ut negotiis secularibus se implicent, 2. Tim. 2. v. 4. plurima enim super sensum hominis ostensa sunt ipsi, Sirac. 3. v. 25. Reges gentium dominantur, & qui potestatem habent, benefici vocantur, Luc. 22. v. 25. Quicumque igitur Ecclesiam & curiam administrare gestit, non à Deo missus est, sed pertinet in Synagogam Sa-

tana, Apoc. 3. v. 9. qui Rex superborum dicitur, Iob. 4. v. ult.

2. Ad faciendum, ut ea quæ docet, exterioribus signis & miraculis confirmet. Hanc potestatem discipulis quoque suis dedit, ut Dæmonia ejecerint, varios morbos curaverint, aliaque prodigia fecerint, sed non ex propria virtute, verum in nomine suo, Matth. 16. v. 17.

Hodie nullis miraculis amplius indigemus, quia doctrina, quam profiteremur, Christi & Apostolorum miraculis sufficienter confirmata est. Id vero Pastori probato incumbit, ut vestigiis Domini sui insistens, non modo dicat, sed & faciat, ut sit exemplum fidelium, in verbo, in conversatione, in spiritu, in fide, in castitate, 1. Tim. 4. v. 12. Alias efficit, ut Evangelium calumniis impetatur, & dum aliis prædicat, ipse reprobis efficiatur, 1. Cor. 9. v. 27.

3. Ad patiendum. Non enim venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis, Matth. 20. vers. 23. Hac in parte nemo ipsi conferri potest, solus enim torcular calcavit, Esa. 63. v. 2. & una oblatione consummavit in sempiternum eos, qui sanctificantur, Hebr. 10. v. 14.

Interea & nobis stigmata ejus in corpore nostro portanda sunt, Gal. 6. v. 16. ut in longanimitate, 2. Cor. 6. v. 5. per multam crucem & afflictionem in Regnum Dei eum sequamur, Matth. 16. v. 24. non ut nobis vel aliis quicquam promereamur: sed Dominum Ministerii in cruce & morte, ut benevola ejus voluntas requirit, clarificemus, Ioh. 21. 19. Hinc est, quod adhuc hodie Filius Dei discipulos suos mittit, ut

oves occisionis, Psal. 44. v. 22. ut inter aspides & regulos, Esa. 11. v. 8. inter leones & & lupos, Matth. 10. v. 16. inter falsos fratres & latrones, 2. Cor. 4. v. 13. ministerio suo fungantur, panem doloris comedentes ut Micha, 1 Reg. 19. v. 6. tanquam purgamenta hujus mundi, omnium periploma, 1. Cor. 4. v. 13. Verum hoc solatio gaudent, quod Ministri Christi sint, & dispensatores mysteriorum Dei, 1. Cor. 4. v. 1. Is suo tempore videbit, & requiret, 2. Paral. 24. v. 22. Merces vero eorum eo copiosior erit in caelis, Matth. 5. v. 12.

De Secundo.

Sequitur Medela quæ fuit

I. Ex Christi manifestatione, quam peregit

1. Potenter, dum clausas januas pertransit.

Quando alias in conclave clausum ingressuri sumus, aut claves adhibendæ, aut fores pulsandæ, aut dum fores pandantur, expectandum, aut vi fores perumpendæ, aut per Claustrarium aperiendæ sunt.

Nihil horum Christus tentavit, & tamen ad discipulos in conclave intravit. Primo enim non utitur clavi, quam sine dubio Apostoli sibi sumtam probe assertaverant. Nec pulsavit ostium, sicut Petrus aliquamdiu ad domum Mariæ pulsare & præstolari tenebatur, dum fores aperirentur, Act. 12. v. 13. Præterea nec ostium vi perripit, aut à cardinibus dimovit, sicut Simson Gazæ conclusus, media nocte consurgens, apprehendit ambas portæ fores, cum postibus suis & vectibus,

impositasque humeris suis, portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron, Jud. 16. v. 3. Neque Angelus ei fores aperuisse legitur, quod Petro incarcerato factum, Act. 12. v. 10. neque terræ motus factus, sicut Philippis accidit, cum Paulus & Silas in custodia detinerentur, ut moverentur fundamenta carceris, Act. 16. v. 26. Nihil horum factum est: Sed fores occlusæ sunt & manent, attamen Christus corpore suo clarificato easdem penetrat, nihilo ipsum prohibente. Quæ qualitas nostris quoque corporibus clarificatis continget. Seminatur enim in corruptione, surget in incorruptione, 1. Cor. 15. v. 43.

2. Potenter. Stetit enim in medio eorum. Quo significare voluit, esse se unum illum Mediatorem Dei & hominum, 1. Tim. 2. vers. 5. qui nos non relicturus sit orphanos, Joh. 14. vers. 18. sed ubi duo aut tres congregati sunt in nomine ejus, futurus erit in medio eorum, Matth. 18. vers. 20.

Nos sæpe inter postes & cardines versamur, & ita angustiamur, ut nesciamus, quid facere debeamus, ut Rex Josaphat ait, 2. Chron. 20. v. 12. Verum confidite vos mei! Christus medius nostrum stat, Joh. 1. v. 26. eritque nobiscum in tribulatione, eripiet & glorificabit nos, Psal. 91. v. 15.

II. Ex pacis appreciatione. Stetit enim in medio eorum, non mutus, ac tacens: sed amice salutat, inquit: Pax vobis!

Hic nobilissimus thesaurus est, quem Christus resurrectione sua nobis acquisivit & peperit, propterea vocatur Sar-Schalom, Princeps pacis, Esa. 9. v. 7.

Exultate hinc Vos mei! Justificati enim ex fide, pacem habemus ad Deum,

per

per Dominum nostrum Jesum Christum, Rom. 5. v. 1.

Quodsi igitur Satanas accusatione legis nos territat? confidenter contra colloqui possumus, dicentes: Quis accusabit electos Dei? Deus est qui iustificat, Rom. 8. v. 34.

Iram Dei ostendit? Vicissim animose cum Paulo dicamus: Christus hinc est, qui mortuus est; imo, qui & resurrexit, qui & est ad dexteram Dei, & interpellat pro nobis, Rom. 8. v. 34.

Si mundus nos persequitur, ut nusquam tuti simus, velut Elias in exilio, 1. Reg. 19. v. 3. tamen pacem cum Deo habemus, scientes, Christum mundum cum Principe suo vicisse, Joh. 14. v. 30.

Selneccerus de pio Principe, veritatem Evangelicæ doctrinæ amplexo recenset, quod propterea à familiaribus & Consanguineis odio habitus, non deterritus, sed pro Symbolo quasi his verbis usus sit: Pater me odit, uxor non amat, frater mihi invidet, sed in solo Christo est mihi requies & auxilium. Imitare pium hunc Principem, & non modo in adversitatibus bonam militiam, 1. Tim. 1. vers. 19. sed & in morte sperabis dicens cum Davide: In pace dormiam & requiescam, quoniam tu Domine, solus tuto habitare facis me, Ps. 4. v. ult.

III. *Ex Ministerii ordinatione.* Sicut enim Discipulis & Apostolis suis denuo Apostolatam commendat, & juxta Spiritum sanctum impertit, traditis Ecclesiæ clavibus, ut potestatem habeant, peccata remittendi & retinendi: Sic idem adhuc hodie est, qui Jerusalem Evangelistas dat, Esa. 41. v. 24. extrudens fideles operarios in

missam suam, Matth. 9. v. ult. qui pro animabus Auditorum pervigilent, Hebr. 13. v. 7. & pauperibus evangelizent, Matth. 11. vers. 5. quod est potentia Dei in salutem omni credenti, Rom. 1. v. 16.

Hæc magna gratia est, cui nunquam gratias referendo pares sumus. Quodsi Imperator Romanus, ad quem piam subditorum suorum, perfidia deficientem, Legatos suos mitteret, & gratiam suam offerret, id insolitum quid esset, quod novellis procul dubio infereretur. Hoc ipsum vero Rex Regum & Dominus Dominantium erga nos facit, 1. Tim. 6. vers. 15. quando emissis verbi Præconibus & Legatis suis, gratiam suam offert nobis: Consolamini, consolamini populum meum, Esa. 40. vers. 1. quod & faciunt, quando ex suggestu clamant: Pro Christo legatione fungimur, tanquam DEO exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini DEO, 2. Cor. 5. vers. 20. Grato igitur animo agnoscamus, quod Deus nos adeo gratiose respiciens, omnia salutis media ordinavit: quin & adhuc hodie efficax est per Ministerium verbi, incrementum dans cœlitus, 1. Cor. 3. vers. 6. ne labor noster inanis in Domino sit, 1. Cor. 15. vers. ult. Hoc vero unice requiritur, ut intelligamus, Psal. 2. vers. 10. petentes cum Salomone cor docile, 1. Reg. 3. vers. 9. Et Dominus fidem per verbum accendet, Rom. 10. vers. 18. per fidem vitam æternam daturus, Joh. 3. vers. 15. ubi nullo verbi Ministerio amplius indigebimus, sed omnes à Deo docti, cognoscemus Dominum à minimo, usque ad maximum, Jer. 31. vers. 34.

De Tertio.

Sequitur *Cautela*, quæ tribus absolvitur
Regulis, quarum

1. *Pacem sectare*. Eo respicit Christus, quando ad Apostolos ait, Pax vobis. Hoc ipso enim apprecatur ipsis

1. *Pacem externam*, quæ in eo consistit, ut non modo negotia & res tuas, secure peragere, sed & subter vinea & subter ficu in Domino te oblectare possis, Zach. 3. v. ult. Hoc nobile bonum.

- - Pax optima rerum,
Quas homini novisse datum est.

Ibi bene se res habet in Ecclesia: Paulus plantat, Apollo rigat, Deus dat incrementum, 1. Cor. 3. v. 6.

Bene se res habet in Politia. Seniores sedent in porta, Ruth. 4. v. 1. & de bonis tractant, 1. Macc. 14. v. 9.

Bene quoque res se habet in Oeconomia. Tū plateæ civitatis complentur infantibus, & puellis ludentibus in plateis ejus, Zach. 8. v. 5. stillant pascua deserti, & exultatione colles accingentur; vestiti sunt arietibus ovium, & valles operæ sunt frumentis, jubilabunt & canent, Psal. 65. v. 13. Vox molarum auditur, h. e. omnia opificia libere exercentur, Jer. 25. v. 10. quæ tempore belli jacent, & frigent, 1. Sam. 13. v. 19. Breviter: Egrediens mane & vespere latificas, Psal. 65. v. 9.

Nobilis hujus boni aliquamdiu inopia laboravimus, & contra vocem buccinæ audivimus clamorem prælii, Jer. 4. v. 19. Sed jam, Deo sit laus, gladii hostis confurti sunt in perpetuum, Psal. 9. v. 7. Recu-

peravimus pacem quam Deus nobis reddidit, propter electos, Matth. 24. v. 21. propter infantes, qui nesciunt, quid sit inter dexteram & sinistram suam, Jon. 4. v. ult. propter orphanos & viduas, Psal. 68. v. 6. Ol. 14. v. 4. propter simplices, qui fuerunt lampas contemua apud cogitationes divitum, Job. 12. v. 4. propter infirmos fide, ne convertantur ad stultitiam, Psal. 85. v. 9. propter nominis sui gloriam, ne hostes dicerent, non poterat Dominus introducere populum in terram, nec Ecclesiam Evangelicam defendere, ideo occidit eos in solitudine, Num. 14. v. 16.

Gratias Deo agite vos mei, quod devolvit vobis deprecationem pacis & veritatis, Jer. 33. v. 6. orantes, ut qui cepit in vobis bonum opus, perficiat usque in diem Iesu Christi, Phil. 1. v. 6.

2. *Pacem internam*, quam toti humano generi merito suo acquisivit. Postquam enim Deo reconciliati sumus, per mortem Filii sui, Rom. 5. v. 10. cor nostrum nos condemnare nequit, quia major est DEUS corde nostro, 1. Ioh. 3. v. 20. hinc pacata nostra conscientia, quod iuge convivium, Prov. 15. v. 15. ut cum Iobō dicere possimus: non reprehendit me cor meum, in omni vita mea. Confer 2. Cor. 1. v. 12. hinc constans lætitia. Si enim eor nostrum nos non condemnaverit, fiduciam habemus ad Deum, 1. Ioh. 3. v. 22.

3. *Pacem æternam*. Ubi electi, post summationem hujus temporis cum Deo & omnibus beatis Angelis sedebunt in habitatione pacis, & in requie securitatis, Esa. 32. v. 18. nec ab ullo amplius hoste infestabuntur, quia chaos magnum firmatum erit inter cælum & infernum, Luc. 16.

v. 26. ibi sonabit vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum : Dextra Domini fecit virtutem, Psal. 118. v. 15.

Nostrium erit, cavere, ne externam & internam hanc pacem amittamus, & si ad perpetuam & cœlestem pertingere velimus, & ipsi in pace & concordia vivamus, solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis, Eph. 4. v. 3. ubi verò invicem mordemus & comedimus, nil nisi certissimum exitium sequetur, Gal. 5. v. 15.

II. *In Christo latere.* De Apostolis Evangelista refert, quod ex animo lætati fuerint, ubi ex ore Servatoris lætum illud pacis verum audierunt.

Magno gaudio delibutus est David, ubi tres Heroës aquam de cisternâ Bethlehem haultam ipsi attulerunt, 2. Sam. 23. v. 16.

Non minori gaudio affectus Salomo, ubi Regina Saba, multo cum comitatu & divitiis, camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis & gemmas pretiosas, venit ad eum, 1. Reg. 10. v. 1. seqq.

Quid verò hoc æstimandum, respectu illius, quod Christus non modò Apostolis, sed nobis omnibus resurrectione suâ acquiritur ?

Gemma gratissima, munus in oculis Domini sui, ait Salomo, Prov. 17. v. 8. ita hoc munus Paschale tanti æstimemus, quanti aliàs Magnates gemmas æstimare amant.

Patemus illud majoris Jaspide, qui contra venena inferni est, 1. Cor. 15. v. 55. Faciamus pluris Saphiro: ut enim ille colore cœruleo præditus: ita per hoc munus Paschale consequi possumus vitam æternam, ubi fulgebimus, quasi splendor firmamenti, & quasi stellæ in perpetuas æternitates, Dan. 12. v. 3. Pendamus pluris

Smaragdo. Sicut enim ille exhilarat, ita multò magis pax Dei cor lætificat, licet frumentum & mustum aliorum multiplicata sint, Psal. 4. v. 8. Gratus sit nobis carbunculo. Sicut enim ille & nocte fulget: sic Dei gratia nunquam extinguitur: sed lux oritur iusto, & rectis corde lætitia, Psal. 97. v. 11.

Carius habeamus Adamante: qui quidem non sanguine hircino tantum mollixi. sed & quovis malleo facile conteri potest: Misericordia autem Domini ab æterno, & usque in æternum super timentes eum, Psal. 103. v. 17. 18.

Gaudemus itaque in Domino semper, Phil. 4. v. 4. qui nos de potestate tenebrarum liberavit, Col. 1. v. 13. Gaudium enim mundanum ad momentum est, Job. 20. v. 5. Qui verò pacem cum Deo habet, jucunditatem haurit à Domino, Prov. 18. v. 22. cum Assaph dicens: Quid mihi est in cœlo? & à te quid volui super terram, Psal. 73. v. 25. 26.

III. *Claves Ecclesie venerare.* Hic Christum Apostolos insufflare audimus & dicere: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c. Hæc spiritualis Ecclesie potestas est, quæ alibi sub Metaphora Clavium innuitur, quando Servator ad Petrum ait: Tibi dabo Claves Regni Cœlorum, Matth. 16. 18. Quod enim ibi speciatim Petro dixit: id generatim de omnibus Ecclesie Doctoribus & verbi Præconibus, quos dat Ecclesie suæ, intelligendum est, Ephes. 4. v. 11. Propterea orat: Non pro eis rogo tantum: sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, Johan. 17. v. 20.

Quando proinde Ecclesiastes clave ligante utitur, & dicit ad avarum: Pecunia tua tecum sit in perditionem, Act. 8. v. 20. Ad fornicatorem & adulterum: Deus judicabit te, Hebr. 13. v. 4. Ad ebriosum: Væ, qui confurgitis manè ad ebrietatem sectandam, Esa. 5. v. 11. seqq. & ita ulterius: non id vilipendendum est; in leges enim divinas impiè agere, impunè non cedit: sed hoc tempus sequens declarabit, 2. Macc. 4. v. 17.

Quando verò clavem solventem adhibet, & pœnitentem ex verbo divino salutare solatio erigit & certiozem reddit, quod cum publicano justificatus in domum suam descendere possit, Luc. 18. 14. iterum consolationem hanc non aliter suscipiant, ac si Christus ipse eandem annunciasset, & aperiant corda, sicut terra venientem super se bibit imbrem, Hebr. 6. v. 7.

& exultabunt ossa contrita, Psal. 51. v. 9. quæ quasi leo Dominus contriverat, Esa. 38. v. 13.

Beati, qui potestati huic Ecclesiasticae se reverenter subjiciunt. Non enim DEUS, ut Lutherus ait, alias claves in cælo habet, quàm Ministri ejus in terris, sed quod solvunt illi, Deus quoque soluturus est, non ligans: & quod ligant, Deus quoque ligaturus est, non solvens. Qui igitur eos contemnit, non homines contemnit, sed Deum ipsum, pro quo legatione funguntur, 2. Cor. 5. v. 20. Unde verbi Ministerium expressè Ministerium Spiritus dicitur, 2. Cor. 3. v. 6. Durum aliquando erit contemptoribus, adversus stimulum calcitrare, Act. 9. v. 6. Det Deus nobis omnibus pœnitentiam & remissionem peccatorum, & consequenter salutem æternam, per Christum JESUM, Amen.

DOMINICA MISERICORDIAS DOMINI.

Evangelium Joh. 10. v. 11, -- 16.

EXORDIUM.

Gen. 46. 34. **D**E Ægyptiis memoratur, quod detestati fuerint omnes Pastores ovium. Causa non additur, verosimile autem est, ideò factum esse, quia Pastores pecora quædam mactarunt, ejus carnes comedentes, quæ Ægyptii pro Diis habuerunt, & coluerunt. Cum enim Pharao Israëlitis potestatem daret, ut in terrâ Ægyptiorum Deo suo sacrificarent, respondit Moses: Non potest ita

fieri: abominationes enim Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nostro: quod si mactaverimus ea, quæ colunt Ægyptii coràm eis, lapidibus nos obruent, Exod. 8. v. 26.

Nos Christiani Dei gratiâ melius informati, ex verbo Dei novimus, Pastores in bonâ existimatione esse, modò intra cancellos manserint, & fidelem gregis sui curam, habuerint, ideò Christus ipse ἀρχιποιεῖται

1117